

Bilag: 43 Side: 1 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Førstehjælp
<p>Førstehjælp</p> <p>Når ulykken er sket</p> <p>Kunstigt åndedræt efter mund-til-snude-metoden</p>	<p>Er en hund kommet alvorligt til skade kræves altid hurtig dyrlægebistand. Forkert førstehjælp kan gøre mere skade end gavn ...rigtig hjælp kan redde liv og lindre hundens smerter. Sæt dig derfor ind i grundprincipperne og vær forberedt på at uheld kan ske. Opbevar en førstehjælpskasse og evt. dette hefte så det er let tilgængeligt f.eks. i bilens handskerum.</p> <p>Førstehjælpskassen bør mindst indeholde følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sterile kompressor. 2. Gazebind. 3. Vat. 4. Hæfteplaster. 5. Forbinding. 6. Desinfektionsmiddel. 7. En sok (velegnet til poteskader). 8. Saks. 9. Pincet. <ul style="list-style-type: none"> • Undgå panik og forsøg at berolige hunden. • Undgå at forværre skaden ved hårdhændet behandling. • Stands blødninger ved at trykke et rent kompres mod sår. • Sørg for frie luftveje, påbegynd om nødvendigt genoplivning. <ul style="list-style-type: none"> • Er hunden blevet påkørt, advar da andre trafikanter. Fjern hunden fra vejbanen hvis det er muligt. <p>Ring 112 eller nærmeste Falck-station.</p> <p><i>Hvis ikke der høres eller føles hjerteslag startes med hjertemassage, se næste side.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sørg for frie luftveje. 2. Læg hunden på siden. 3. Læg dig på knæ ved siden af hundens hoved. <ol style="list-style-type: none"> 1. Luk hundens mund, og hold om kæben. 2. Tag en dyb indånding og sæt din mund mod hundens snude. 3. Blæs med fuldt åben mund gennem hundens næse. 4. Hold øje med om hundens brystkasse hæver sig. 5. Lad hunden selv ånde ud, foretag en ny indånding. 6. Gentag med 4-6 indblæsninger i minuttet. <p>Viser hunden ikke livstegn efter 10 minutter og der ikke kan føles eller høres hjerteslag, er fortsættelse nytteløst.</p>

Hjertemassage

Hjerte/lungemassage for hunde over 20 kg.

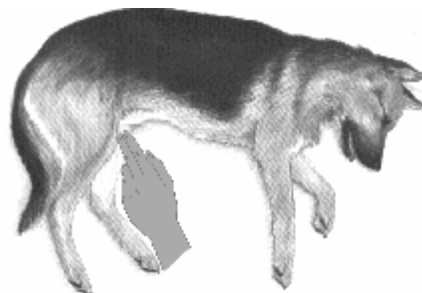
1. Læg hunden på højre side.
2. Læg håndfladen midt på hundens brystkasse oven over hjertet.
3. Pres hånden nedad og tæl "1-2". Pres med en regelmæssig fast bevægelse og gentag ca. 30 gange på 30 sekunder (1 gang/sekund).
4. Efter de 30 sekunder gives kunstigt åndedræt: Hold hundens mund og læber lukkede og blæs kraftigt, men roligt ind i dens næsebor. Blæs i ca. 3 sekunder, slip hundens mund og tryk luften ud af lungerne igen. Forsøg at gentage dette ca. 20 gange på 60 sekunder.
5. Når du har givet kunstigt åndedræt i 1 minut, så hold inde og undersøg om hunden vil trække vejret selv. Føl efter hjerteslag ved at placere fingrene ca. 5 cm. bag hundens albue midt på brystkassen.
6. Slår hjertet ikke, så fortsæt med CPR. Er hjertet gået i gang, men er der ingen vejtrækning, så fortsæt med kunstigt åndedræt.

Temperatur og puls

Viser hunden ikke livstegn efter ca. 10 minutters behandling, må fortsættelse anses for nytteløst.

Henvender man sig til dyrlægen om en syg hund, vil man ofte blive spurgt, om hunden har feber, om den trækker vejret normalt og om pulsfrekvensen.

Temperaturen måles med et almindeligt termometer i hundens endetarm. Det er vigtigt at kende hundens normal temperatur, mål derfor en gang imellem når hunden er rask. Normaltemperaturen er 38,5 - 38,8 grader. Pulsfrekvensen er for de fleste hunde 80 - 100 slag i minuttet, for mindre hunde dog 100 - 130 slag i minuttet. Pulsen kan føles med en finger på hundens brystkasse eller på indersiden af låret. Hunden trækker vejret ca. 15 gange i minuttet.

Bilag: 43 Side: 3 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Førstehjælp
<p>Shock</p> <p>Benbrud, forstuvning og ledskade</p> <p>Bidsår</p> <p>Blødninger</p>	<p>Shock, (stavemåden betegner den medicinske shocktilstand), kan forekomme når hunden kommer tilskade, men især i forbindelse med forbrændinger, overfald og trafikulykker. Symptomerne er hurtig og svag puls og hurtig vejrtrækning. Slimhinderne i mund og øjne bliver blege og hunden føles kold og virker fraværende. Hunden skal holdes i ro og holdes varm evt. med et tæppe. Hurtig behandling af dyrlæge er vigtig, men transport skal foregå forsigtigt, uden uro og støj.</p> <p>Et beskadiget ben vil være ømt og måske hævet og hunden vil undgå at støtte på det. Det kan være svært at konstatere om der er tale om brud, forstuvning eller ledskade. Er benet brækket kan det være bøjet i en unormal vinkel eller dingle løst. Knoglestumper kan stikke frem ved åbne brud. For ikke at forværre skaden, må et beskadiget ben aldrig rettes ud. Inden transport til dyrlægen kan anlægges en skinne ved hjælp af et stykke træ, en avis eller lignende der fastgøres med f.eks. hæfteplaster eller tape. Forbindingen skal kun støtte benet og må ikke anlægges så stramt at blodløbet standses.</p> <p>Bidsår ser ofte ikke så alvorlige ud, men er en af de sårtyper der oftest giver anledning til komplikationer. Det skyldes at bidsår nemt fører til infektion og bydedannelse under huden. Mindre bidsår kan behandles med en mild sæbeopløsning eller en 3% brintoverilte-opløsning. Bidsår i og ved øjnene og sår der går gennem huden, bør altid behandles af dyrlægen.</p> <p>Omfanget af evt. <i>indre blødninger</i> kan ikke umiddelbart fastslås. Der kan komme lidt blod fra næse, øre eller mund. I nogle tilfælde kan der komme blod fra endetarm eller kønsåbning, men ofte er der intet synligt blod. Tydelige symptomer vil være som ved shock. Hold hunden varm og kontakt omgående dyrlægen.</p> <p>Der skelnes mellem to former for <i>udvendige blødninger</i>: Veneblødninger hvor blodet er mørkerødt og løber i en jævn strøm og arterie-(pulsåre-) blødninger hvor blodet er klart rødt og løber i en ujævn pumpende strøm. Pres et (helst sterilt) kompres eller en tommelfinger mod såret indtil blødningen stopper. Anlæg derefter en forbindelse der øver et let tryk mod såret (evt. ved hjælp af en lille hård genstand der bindes fast uden på kompresset) og lad forbindelsen sidde indtil dyrlægen kan undersøge hunden. Ved meget kraftig arterieblødning på et ben, som ikke kan standses ved tryk mod såret, kan anlægges en slynge over såret. Bind en strimmel stof rundt om benet. Ved hjælp af en pind strammes bindet rundt indtil blodtilførslen afbrydes. Slyngen skal løsnes et øjeblik hvert femte minut, så der kan komme blod til benet, mindsk blodtabet ved hjælp af et kompres. Slyngen må kun anvendes som sidste udvej og den må ikke anvendes i mere end 30 minutter.</p>

Bilag: 43 Side: 4 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Førstehjælp
Hedeslag	<p>Hedeslag ses oftest hos hunde der efterlades i parkerede biler. Hunden vil gispe efter vejret og halse voldsomt. Der kan indtræde bevidstløshed. Hunden anbringes i skygge og må i alvorlige tilfælde nedkøles med koldt vand. Hunden skal være i bedring efter få minutter, ellers må dyrlægen kontaktes.</p>
Krampe	<p>Krampe kan fremkaldes af flere årsager, oftest dog af epilepsi, hedeslag, feber og forgiftninger. Sygdomme i hjerne/rygmarv og hjerte kan også fremkalde kramper.</p> <p>Fasthold hunden, så den ikke kommer til skade, men pas også på dig selv for hunden vil måske bide. Varer anfaldet mere 3-5 minutter, eller kommer flere anfald efter hinanden skal dyrlægen omgående kontaktes.</p>
Brandsår, skoldninger	<p>Ved forbrændinger skylles straks med koldt vand og området holdes afkølet under transport til dyrlægen.</p>
Forgiftninger, ætsninger	<p>Symptomerne på forgiftninger er meget forskellige, afhængig af giftstoffet. Enhver mistanke om forgiftning skal derfor give anledning til dyrlægeundersøgelse. Oplysning om giftstoffet, f.eks. pakning eller pilleglas tages så vidt muligt med til dyrlægen. Udvendige ætsninger behandles som brandsår. Ved ætsninger igennem munden må man ikke forsøge at fremkalde opkastninger, men i stedet give vand for at skylle mund og spiserør. Søg altid dyrlæge.</p>
Fremmedlegemer	<p>Hvis hunden har slugt noget ufordøjeligt må dyrlægen straks kontaktes. Skarpe eller spidse ting kan naturligvis gøre alvorlig skade, men også bløde genstande af stof, plastic m.m. kan være fatale og måske lukke hundens tarmsystem.</p> <p>Et mindre fremmedlegeme i hundens øje kan fjernes ved skylning. Drejer det sig om et større fastsiddende fremmedlegeme må dyrlægen opsøges. Under transporten må hunden hindres i at kradse sig i øjet.</p>
Insektstik, hugormebid	<p>Da mange hunde jager insekter, er bi- og hvepsestik hyppige. Et stik på poter, ansigt m.m. svulmer op. Enkelte hunde kan være overfølsomme over for insektstik, men oftest vil hunden ikke være særligt generet af stikket. Stikstedet kan, når brodden er fjernet, bades med eddike eller salmiakspiritus. Eller stikstedet køles med is. Sker stikket derimod i munden, specielt på tungen, vil hunden ofte savle og hvis tungen svulmer op vil der være risiko for kvælning. Søg derfor straks dyrlæge.</p> <p>Nogle hunde er allergiske overfor loppebid. Dyrlægen kan i disse tilfælde være behjælpelig med midler der forhindrer at hunden får lopper.</p> <p>Hugormebid kan være skyld i mindre hundes dødsfald, mens større hunde som regel ikke påvirkes tilsvarende kraftigt. Behandling hos dyrlæge skal dog iværksættes hurtigt.</p>

Bilag: 43 Side: 5 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Førstehjælp
Halthed Mavevending Stivkrampe Kildemateriale	<p>En hund kan halte af mange forskellige årsager. Det kan skyldes overanstrengelse (sportsskader), gigt, dysplasi m.m. Hunden vil også halte, hvis den har trådt noget op i poten eller har skåret sig. Kuldekrampe kan forekomme når hunden kommer fra varmen og ud i stærk kulde. Hunden vil da som regel også halte og/eller sitre, men i reglen kun i kort tid. Vedvarende halthed kræver dyrlægeundersøgelse.</p> <p>Ved en mavevending kan luften ikke slippe ud og maven bliver udspilet. Omgående dyrlægehjælp er nødvendig, der er intet man selv kan gøre. Specielt store hunde har risiko for mavevending, især hvis de er i aktivitet lige efter de har spist. Lad derfor aldrig hunden spise lige før du træner.</p> <p>Som hundeejer er det en god idé altid at være vaccineret mod stivkrampe. Rifter og sår efter tænder og klør kan være mere alvorlige end de umiddelbart ser ud.</p> <p>Specielt med en tilskadekommen hund skal man være på vagt. Den har smerter, er sikkert også bange og dermed tilbøjelig til at bide for at forsvare sig. Det kan være nødvendigt at binde et bånd om snuden på hunden. Båndet må ikke strammes så meget at vejtrækningen generes.</p> <p>Dyrefondet: <i>Førstehjælp til hund og kat.</i></p> <p>Falcks Redningskorps: <i>Førstehjælp til dyr.</i></p> <p>Sheldon Rubin: <i>Førstehjælp for hunde. (Lademann)</i></p> <p>Bruce Fogle: <i>Hundehåndbogen. (Politikens Forlag)</i></p>

Bilag 43 Side: 6 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Eftersyn, røgt og pleje
Ugentligt eftersyn	<p>Mindst én gang om ugen bør hunden ses efter fra snude til halespids. Visse ting bør dog efterses dagligt. Ændret adfærd bør altid give anledning til mistanke om sygdom. Er man den mindste smule i tvivl om hundens helbredstilstand bør dyrlægen besøges.</p> <p>Snuden Næsen føles normalt våd og kold. En varm og tør snude kan betyde feber, men det kan f.eks. også skyldes at hunden lige har sovet. Ældre hunde har ofte en mere tør snude. Næsen skal være ren, der må ikke komme lugt eller udflåd fra den.</p> <p>Munden Tandkød og tunge skal være lyserøde. Tænderne gnubbes med en gummidut der dyppes i en en del 3% brintoverilte opløsning til to dele vand og det kan være en god ide at børste hundens tænder for at forhindre tandsten. Har hunden tandsten kan man forsigtigt skrabe tænderne med en uskarp metalgenstand, f.eks. en samfundshjælper. Hunden må ikke have dårlig ånde, det kan skyldes tandsten, men kan også være tegn på maveproblemer.</p> <p>Øjne Øjnene skal være rene og klare, omgivelserne renses (dagligt), for størknet tåreflod med rent lunkent vand. Øges tåreproduktionen kan det skyldes fremmedlegemer i øjet, men hvis det er vedvarende bør dyrlægen kontaktes da det kan skyldes alvorligere problemer.</p> <p>Ører Ørerne skal være fri for flåd og lugt, og den indvendige farve må ikke ændre sig fra det normale. Brug af ørerensmidler bør ikke overdrives.</p> <p>Hud Huden skal være ren, den må ikke lugte og den skal være fri for skæl og rødmen.</p> <p>Pels Pelsen børstes og ses efter for parasitangreb, hårene skal, bortset fra når hunden fælder, sidde fast. En mat pels kan skyldes fejlnæring, parasitter eller sygdom. En sund pels holder sig selv ren, og hunden bør derfor sjældent bades. Se også næste side.</p> <p>Poter Poterne skal være rene, trædepuderne skal være fri for riffer. Om vinteren må man være opmærksom på at vejsalt er skadeligt for trædepuderne, de bør derfor jævnlige skylles og evt. behandles med potevoks ell. pattesalve. Evt. lange hår mellem tæerne klippes.</p> <p>Kløer Neglene skal være rene og hele og ikke for lange. Slider hunden ikke neglene selv skal de klippes, hertil kan købes en speciel tang.</p>

Bilag 43 Side: 7 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Eftersyn, røgt og pleje
Kønsorganer	<p>Tævens skedeåbning skal være fri for udflåd, er den ikke det kan dette bl.a. skyldes blærebetændelse. Blærebetændelse ses jævnligt i forlængelse af løbetid. Næsten alle hanhunde har meget ofte forhudsbetændelse. Til behandling heraf kan købes specialmidler, man kan dog også skylle for huden med en 3% brintoverilte-opløsning (1del lun kent vand til 1 del 3% brintoverilte-opløsning).</p> <p>Området omkring endetarmsåbningen skal være rent, fri for indtørret afføring og uden tegn på betændelse. Slikker hunden sig meget, eller gnider den bagdelen hen over underlaget, skyldes dette ofte at analkirtlerne er tilstoppede. Man kan selv tømme analkirtlerne, men første gang er det en god ide at lade dyrlægen om det, og så se hvordan det skal gøres.</p>
Muskler og led	<p>Føl efter hævelser og bemærk om der er ømhed i muskler og led. Vedvarende smerter og evt. halthed bør undersøges af dyrlægen.</p>
Temperatur, puls og vejrtrækning	<p>En gang imellem bør man tage hundens temperatur. Normaltemperaturen er 38,5 - 38,8 gr. celsius. Temperaturen tages i endetarmsåbningen med et almindeligt termometer. I tilfælde af sygdom og tilskadecomst vil dyrlægen spørge efter temperatur og puls. Pulsfrekvensen for de fleste hunde er 80 - 100 slag i minuttet, for mindre hunde dog op til 130 slag i minuttet. Pulsen tages bedst ved at føle i lysken eller på indersiden af låret. Hundens vejrtrækning kan advare om uregelmæssigheder. Hunde trækker vejret ca. 15 gange i minuttet.</p>
Pelspleje	<p>Hunde med glat og kort pels kræver i sagens natur mindre pelspleje end hunde med lang pels. Hunde der for det meste opholder sig udendørs fælder normalt 2 gange om året, mens hunde der holdes inden døre næsten fælder konstant, det kan derfor være nødvendigt at børste dem dagligt. Mindst én gang om ugen og altid når hunden klør sig meget bør pelsen ses efter for urenheder og parasitter. Den hyppigste årsag til kløe er loppeangreb, men der kan være mange andre årsager til at hunden klør sig. Finder man ikke synlige tegn på parasitangreb bør dyrlægen konsulteres, da kløen bl.a. kan skyldes allergi eller indre sygdomme.</p>
Hudparasitter	<p>Lopper: Små sort/brune insekter der bevæger sig lynhurtigt. Ofte er det bedste tegn på lopper deres ekskrementer der ses som små sorte pletter, der opløst i vand vil afgive rød farve.</p> <p>Lus: Vandrer rundt på huden. Den klistrer sine hvide æg fast på hårene.</p> <p>Rovmider: Mikroskopiske mider der borer sig ind i huden især på ører og albuer. Bekæmpelse kræver dyrlægehjælp. Mennesker kan angribes.</p>

Bilag 43 Side: 8 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Eftersyn, røgt og pleje
Hudparasitter ...fortsat	<p>Hårsækmider: Lever i hundens hårsække og ses oftest hos korthårede hunde. Er normalt ikke årsag til kløe, men som en følgevirkning kan forekomme bylder. Diagnose og bekæmpelse kræver dyrlægehjælp.</p> <p>Skovflåt: Kaldes også for tæger. De borer munddelene i huden for at suge blod, hvorved de svulmer op til størrelse af en ært. Finder man skovflåt på mennesker bør man søge læge, da der kan overføres borrelia. Sygdommen kan angribe nervesystem, led og hjerte.</p> <p>"Vandrende skæl": <i>Cheyletiella-mider</i> producerer store mængder af skæl, men er ikke årsag til megen kløe. Kan give udslæt hos mennesker.</p> <p>Hageormslarver: Findes især hos hunde der lever i hundegårde hvor der benyttes hø som strøelse. Larverne lever i fugtigt hø og kan herfra angribe især hundens bryst og poter. Bekæmpelse kræver dyrlægehjælp.</p> <p>Augustmider: Meget små røde larver, der især sætter sig mellem tærne. Bekæmpelse kræver dyrlægehjælp.</p> <p>Spyfluelarver: Spyfluer kan lægge æg i pelsen på især langhårede og uplejede hunde. Larverne beskadiger huden. Kræver dyrlægehjælp.</p> <p>Ræveskab: Forårsager små røde knuder i huden, og pelsen falder af. Kan behandles med Alugan eller Sebacil, men dyrlæge bør kontaktes forinden. Mennesker kan angribes.</p> <p>Ofte er det ikke særligt generende for hunden, hvis den er angrebet af spolorm og bændelorm, men da disse kan overføres til mennesker bør man med jævne mellemrum (et par gange om året) give hunden en ormekur. Indvoldsorm kan forårsage sygdomme. Opkastninger og diarré ses normalt i forbindelse med alvorligere ormeangreb. En del ormeangreb kræver speciel behandling, hvorfor dyrlægen skal konsulteres. Er hunden angrebet af indvoldsorm vil maven ofte være udspilet og man vil i nogle tilfælde kunne se orm og/eller æg i hundens afføring.</p> <p>Øremider ses ofte hos hvalpe og unge hunde. Miderne er meget små, men kan dog ses med det blotte øje. Miderne, der er årsag til øget voksproduktion og sekretdannelse, giver i øvrigt stærk kløe der får hunden til at kradsse sig voldsomt med småsår, hårtab og hudbetændelse til følge. Øremider overføres meget nemt til andre dyr. Miderne bekæmpes med dyrlægeordinerede øredråber, eller evt. ved hjælp af dixantogenolie der fås i håndkøb. Rens først ørerne, dryp derefter 3-4 dråber 5% dixantogenolie i hver øregang og massér grundigt. Dette gøres 3 gange med 4 dages mellemrum.</p>
Indvendige parasitter	

Bilag 43 Side: 9 SBS/2001	LEKTIONSPLAN Program: Alle Emne: Fodring
Fodring	<p>Fodring kan ofte give anledning til en del diskussion. Men kun foderproducenterne syntes at vide hvordan man fodrer korrekt. Foderproducenterne er dog heller ikke enige, så det bedste man kan gøre er, evt. i samråd med sin dyrlæge, at finde det foder som hunden trives bedst med. Foderets sammensætning og mængde skal tilpasses hundens alder og aktivitetsniveau. Der er ligeledes forskel på om hunden opholder sig mest inden døre, eller om den går i hundegård året rundt. Krævende fysisk aktivitet som træning og konkurrence på højt niveau betyder ofte at der må stilles andre krav både til mængde og sammensætning.</p> <p>Som hovedregel må man bemærke sig at et fabriksfremstillet foder af god kvalitet så langt er at foretrække frem for selv at forsøge at blande et afstemt foder. Sovs, kartofler og leverpostejmadder er ikke tilstrækkelig sund kost for hunde, og det er i øvrigt ikke spor billigere en færdigfoder.</p> <p>Det kan være en god ide, at veksle mellem f.eks. 2 forskellige fabrikater, blot det ikke sker for tit og at overgangen sker glidende. Vær altid opmærksom på at hunden får tilstrækkeligt, <u>men heller ikke for meget</u> af vitaminer og mineraler. Man må jævnligt checke varedeklarationen, det sker at producenterne ændrer på indholdet.</p> <p>Da næsten en ud af tre familiehunde har ansats til fedme, må man sørge for, at uanset hvad man vælger at fodre med, skal kosten være velafbalanceret og at hunden ikke får flere kalorier end den kan forbrænde.</p> <p>De fleste ved at hundens behov for energi stiger når det er meget koldt, men dette er også tilfældet når det er meget varmt, behovet kan være helt op til 150%.</p>